

Izvajanje politike energetske učinkovitosti v Sloveniji

MOJCA KOKOT KRAJNC & ALENKA DOMJAN

Povzetek Energetska učinkovitost predstavlja enega izmed ključnih stebrov podnebno-energetske politike Evropske unije, saj uresničuje spoznanje, da je energija, ki je ne porabimo, najcenejša, najbolj čista in najbolj zanesljiva. To je bila podlaga za spremembe v veljavni direktivi o energetske učinkovitosti, ki obveznost doseganja prihrankov podaljšuje do leta 2030. V prispevku podrobneje predstavljamo novosti, ki jih bo morala Slovenija na področju politike učinkovite rabe energije upoštevati. Prav tako pa prikazujemo rezultate poročanja o doseženih prihrankih v letu 2015 ter napovedujemo novosti, ki bodo prispevale k izpolnjevanju zastavljenih ciljev dopolnjene direktive.

Ključne besede: • energetska učinkovitost • Direktiva 2012/27/EU • varčevanje z energijo • prihranki energije • poročanje o doseženih prihrankih energije •

NASLOV AVTORIC: dr. Mojca Kokot Krajnc, Agencija za energetiko, Strossmayerjeva ulica 30, p. p. 1579, 2000 Maribor, Slovenija, mag. Alenka Domjan, Agencija za energetiko, Strossmayerjeva ulica 30, p. p. 1579, 2000 Maribor, Slovenija.

<https://doi.org/10.18690/978-961-286-071-4.1>

ISBN 978-961-286-071-4

© 2017 Univerzitetna založba Univerze v Mariboru

Dostopno na: <http://press.um.si>.

Performing Energy Efficiency Policy in Slovenia

MOJCA KOKOT KRAJNC & ALENKA DOMJAN

Abstract Energy efficiency is one of the key pillars of the EU's climate and energy policy, as it pursues the awareness that only the energy that we don't use is the cheapest, cleanest and the most reliable. This awareness was the basis for amendments of existing Directive on energy efficiency, which extends the energy savings targets by 2030. In this article, we present novelties that Slovenia will have to take into account regarding energy efficiency. We also introduce the results of energy savings that were reported for 2015, as well as new measures, which will contribute to achieving the objectives set out in the amended Directive.

Keywords: • energy efficiency • Directive 2012/27/EU • saving energy • energy savings • reporting achieved energy savings •

CORRESPONDENCE ADDRESS: Mojca Kokot Krajnc, Ph.D., Energy Agency, Strossmayerjeva ulica 30, p. p. 1579, 2000 Maribor, Slovenia, mag. Alenka Domjan, Energy Agency, Strossmayerjeva ulica 30, p. p. 1579, 2000 Maribor, Slovenia.

<https://doi.org/10.18690/978-961-286-071-4.1>

ISBN 978-961-286-071-4

© 2017 University of Maribor Press

Available at: <http://press.um.si>.

Uvod

Energetska učinkovitost ni samo orodje za varčevanje z energijo, temveč je uspešno orodje za doseganje trajnostnega razvoja, ker so ukrepi usmerjeni k izboljševanju zanesljivosti oskrbe z energijo, zagotavljanju čistejšega okolja, izboljševanju življenjskega standarda in ustvarjanju novih delovnih mest [7].

Bistvo energetske učinkovitosti je v tem, da je ob hkratni manjši izrabi energije končni rezultat energetske izboljšane dejavnosti enake (ali celo boljše) kakovosti, kot je bil pred izvedbo ukrepa energetske učinkovitosti. Zato energetske učinkovitosti nikoli ne smemo razumeti zgolj kot varčevanje z energijo, saj je varčevanje pogosto povezano z zmanjševanjem udobja. Zaradi številnih prednosti energetska učinkovitost ostaja eden ključnih ciljev podnebno-energetske politike Evropske unije, ki to politiko povezuje s stališčem, da lahko zgolj z energetske učinkovitostjo dosežemo spoznanje, da je samo tista energija, ki je ne porabimo, najcenejša, najbolj čista in najbolj zanesljiva. Uresničevanje tega cilja predstavlja enega od stroškovno najbolj učinkovitih načinov spodbujanja prehoda na nizkoogljično gospodarstvo ter ustvarja priložnosti za gospodarsko rast, razvoj in za zaposlovanje ter daje naložbene priložnosti [2, 3].

Te ugotovitve so v energetskih krogih Evropske unije pripeljale do potrebe po dopolnitvah in spremembah Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti v okviru »zimskega svežnja«. Bistvo sprememb je vezano na dodatne prihranke energije kot rezultat nadaljnega intenzivnega izvajanja ukrepov učinkovite rabe energije ter odpravo ovir in pomanjkljivosti energetskega trga, ki ovirajo učinkovitost pri oskrbi in rabi energije.

Novosti v direktivi 2012/27/eu o energetske učinkovitosti

V okviru »zimskega svežnja« predlagane spremembe direktive o energetske učinkovitosti države članice tudi v obdobju 2021 – 2030 obvezujejo k doseganju enakih ciljnih deležev prihranka končne energije na letni ravni kot v prvem obdobju, torej 1,5 % končne rabe energije. Opredelitev količin ciljnih prihrankov v obsegu 1,5 % končne energije v obdobju 2020 – 2030 bo prav tako temeljila na povprečni letni prodaji energije končnim porabnikom zadnjih treh let pred začetkom izvajanja te obveznosti, torej zadnja tri leta pred letom 21, na enak način, kot so bile ciljne količine prihrankov določene za obdobje 2014 – 2020 [2, 3, 4].

Prav tako direktiva ohranja različne možnosti doseganja prihrankov energije, in sicer bodo imele države članice še zmeraj na voljo dva sistema: sistem obveznosti energetske učinkovitosti in alternativne ukrepe, ki so v predlagani spremembi direktive v členu 7b. natančneje opredeljeni; tako kot do sedaj, bodo lahko ta dva sistema tudi kombinirale. V predlogu prenovljene direktive so v Aneksu V. natančneje definirani tudi predlogi za izračun prihrankov, realiziranih v okviru ukrepov učinkovite rabe [2, 3].

Predlagana sprememba države članice tudi zavezuje, da morajo v shemo obveznosti energetske učinkovitosti vključiti ukrepe in dejanja v okviru vključitve socialno šibkih gospodinjstev. Priporoča se, da se pri zasnovi alternativnih oblik doseganja ciljev energetske učinkovitosti upošteva tudi vpliv na gospodinjstva, ki jih je prizadela energetska revščina [2, 3]. Za Slovenijo to konkretno pomeni, da se bodo prihranki, doseženi v okviru šibkih gospodinjstev, upoštevali pri alternativnih ukrepih, torej bo zanje skrbel Eko sklad.

Države članice bodo tudi v prihodnje imele možnost same opredeliti sistem obveznosti in določiti akterje, ki bodo vključeni v sistem. Poudarek je dan predvsem prihrankom, doseženim v zvezi s prenovo stavb. Pričakuje se, da bi z obnovo stavb države članice lahko dosegle okoli 40-odstotno znižanje porabe končne energije [2].

V predlogu sprememb direktive je velik poudarek tudi na spremljanju in nadzoru izvajanja ukrepov. Države članice bodo morale zagotoviti sistem, v katerem bo neodvisen organ preveril statistično pomemben del in reprezentativen vzorec izvedenih ukrepov [2]. Prenovljena direktiva zahteva, da se spremljajo tako prihranki, doseženi s strani zavezancev, kakor tudi alternativni ukrepi, s čimer se lahko v celoti in uspešno izključi dvojno štetje istih prihrankov energije.

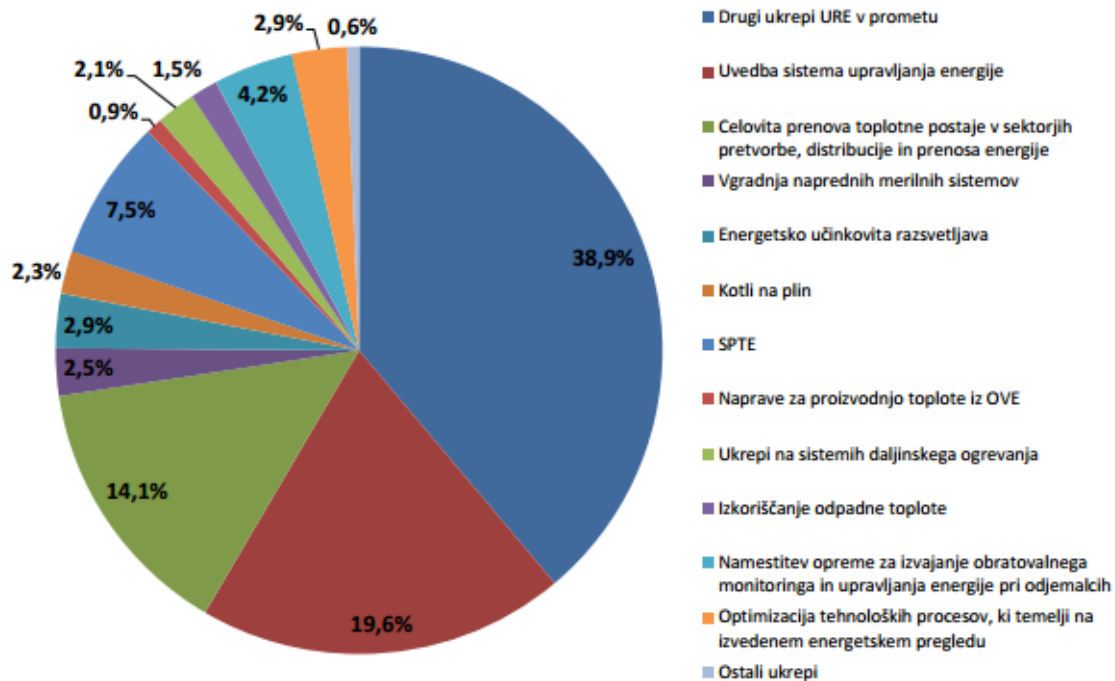
Z vidika trajnostnega razvoja prenovljena direktiva poudarja, da morajo države članice spremljati ne samo prihranke energije z izvedenimi ukrepi, temveč tudi, koliko so s posameznim ukrepom uspele zmanjšati izpuste CO₂ in povečati rabo obnovljivih virov energije [2].

Uspešnost izvajanja politike energetske učinkovitosti v Sloveniji

Skladno s 3. členom Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti EED si je Slovenija v okviru Akcijskega načrta učinkovite rabe energije zastavila cilj izboljšanja energetske učinkovitosti do leta 2020 tako, da raba primarne energije leta 2020 ne bo presegla 7,125 mio toe (82,86 TWh) [1].

V skladu z Akcijskim načrtom učinkovite rabe energije naj bi Slovenija leta 2015 skladno s 7. členom direktive dosegla zmanjšanje rabe končne energije za 349 GWh, od tega 87 GWh v okviru sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije za podjetja, ki prodajajo energijo, 262 GWh pa z alternativnim ukrepom, to je s spodbudami, ki jih za ukrepe URE namenja Eko sklad iz sredstev, zbranih s prispevkom na rabo energije za povečanje energetske učinkovitosti [1].

Leta 2015 je Slovenija uveljavila novo shema zagotavljanja prihrankov energije, ki je obveznost zagotavljanja ciljnih prihrankov energije naložila dobaviteljem energentov (zavezanci) in Eko skladu, ki prihranke dosega z alternativnimi ukrepi. Obveza za zavezance je v letu 2015 znašala 125,7 GWh energije, z izvedenimi ukrepi pa so jih dosegli 502,3 GWh ter s tem ustvarili presežke prihrankov, ki jih bodo v okviru svojih obveznosti lahko uveljavljali v naslednjih treh letih. Skoraj tri četrtine teh prihrankov je bilo doseženih samo s tremi ukrepi (dodajanje aditiva pogonskemu gorivu, uvedba sistema upravljanja energije, celovita prenova toplotnih postaj v sektorjih pretvorbe, distribucije in prenosa energije). Presežek doseženih prihrankov energije bo mogoče prenesti v leti 2016 in 2017 [1, 6].

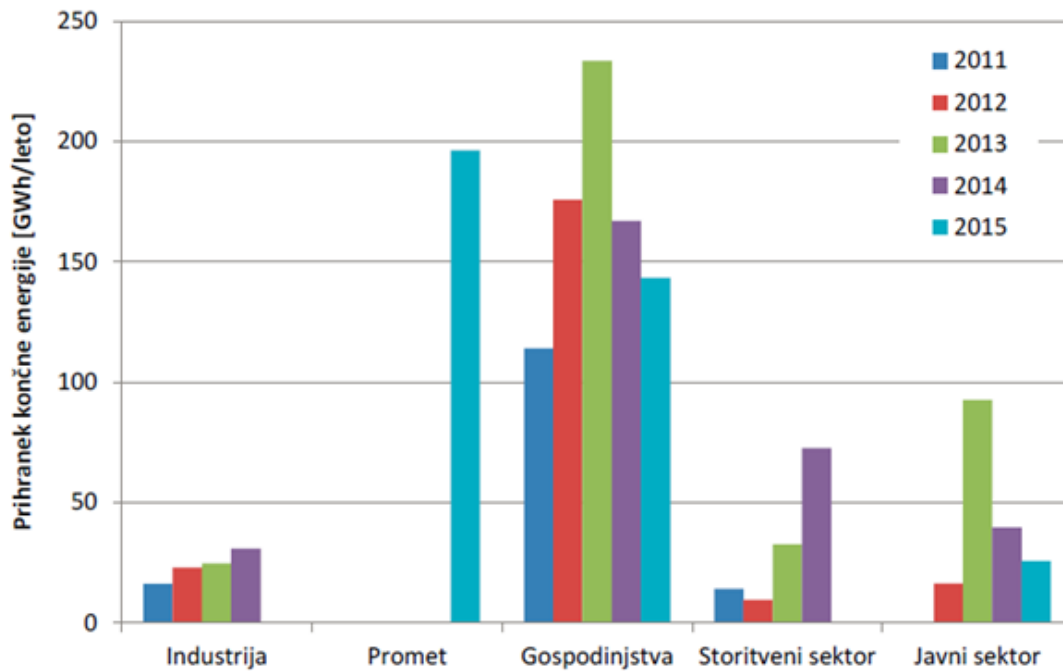

Slika 1.1: Porazdelitev doseženih prihrankov končne energije po posameznih ukrepih, izvedenih v okviru sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije za zavezance leta 2015; Vir: Poročanje o izvajanju AN URE 2020 za leto 2015

Prihranki, doseženi z alternativnimi ukrepi, so bili v letu 2015 nižji kot v letu 2014, in sicer so znašali 102,3 GWh. Leta 2015 je bilo z nepovratnimi sredstvi Eko sklada doseženega 27,9 % manj prihranka končne energije kot leto prej.

Ker so prihranki, doseženi z alternativnimi ukrepi, leta 2015 zaostajali za ciljem, zavezanci pa bodo presežne prihranke predvidoma prenesli na naslednja leta, je bilo leta 2015 skupaj doseženo 228 GWh prihranka končne energije, kar pa pomeni, da skupni cilj iz AN URE 2020 za to leto, ki znaša 349 GWh, ponovno ni bil dosežen [1].

Leta 2015 so prihranki končne energije, doseženi znotraj sheme zavezancev, znašali 502,3 GWh, kar je bistveno več od z AN URE 2020 predvidenega indikativnega cilja 87 GWh oz. tudi bistveno več od dejanskega cilja doseganja prihranka v višini 0,25 % prodane energije v letu prej, ki znaša 125,7 GWh. Skoraj tri četrtine tega prihranka je bilo doseženega samo s tremi ukrepi (dodajanje aditiva pogonskemu gorivu, uvedba sistema upravljanja energije, celovita prenova toplotnih postaj v sektorjih pretvorbe, distribucije in prenosa energije). Presežek doseženih prihrankov energije lahko zavezanci prenesejo v leti 2016 in 2017 [1, 6].

Slika 1.2: Prihranki končne energije po sektorjih med letoma 2011 in 2015; Vir: Poročanje o izvajanju AN URE 2020 za leto 2015

Kot kaže Slika 1.2, je možno opaziti, da je bilo največ prihrankov v tem obdobju doseženih pri gospodinjstvih. V letu 2015 je bil največji delež prihrankov, 56,6 %, dosežen z izvajanjem ukrepov v gospodarstvu, z 39,1 % je sledilo izvajanje ukrepov v prometu. Posamičen ukrep, ki izstopa z največ doseženimi prihranki, so drugi ukrepi za povečanje energetske učinkovitosti v prometu, kamor sodi tudi dodajanje aditiva pogonskemu gorivu. S temi ukrepi, ki jih je izvajalo 30 zavezancev, je bilo doseženih skoraj 39 % vseh prihrankov, sledila pa sta ukrepa uvedbe sistema upravljanja energije z 19,6 % in celovite prenove toplotnih postaj v sektorjih pretvorbe, distribucije in prenosa energije s 14,1 % [1].

Slovenija na ravni rabe primarne energije zadovoljivo ostaja v okvirih cilja za leto 2020, na ravni rabe končne energije pa je prišlo do povečanja rabe v industriji, kjer bo treba naraščajočemu trendu v prihodnje slediti z realizacijo prihrankov energije. Ob zaznani rasti 2,8 % bi bila namreč raba končne energije v industriji leta 2020 za skoraj 8 % večja od načrtovane. V gospodinjstvih, kjer je raba v letu 2014 sicer padla pod vrednost cilja za leto 2020, pa bo treba izvajanje ukrepov URE v prihodnje pospešiti. Leta 2015 se je zaradi uveljavitve izvajanja ukrepa dodajanja aditivov pogonskemu gorivu v primerjavi z leti prej nesorazmerno povečal prihranek končne energije v sektorju prometa [1]. V PRIHODNJE

Slovenija bo morala, tako kot tudi druge članice, ob uveljavitvi predlaganih dopolnitev direktive vse do leta 2030 dosegati enake ciljne deleže letnih prihrankov energije, kot jim je zavezana sedaj (vendar brez olajšav). V skladu z akcijskim načrtom mora Slovenija v letu 2016 doseči 697 GWh prihrankov energije, in sicer 0,75 % prihrankov z alternativnimi ukrepi in 0,50 % s shemo obvezne energetske učinkovitosti.; pri čemer pa je treba opomniti, da zavezanci lahko v letu 2016 vključijo v to obvezo doseženi presežek v višini 376,6 GWh.

Novost pri poročanju zavezancev o doseženih prihrankih v letu 2016 je tudi dopolnjen obrazec, ki od zavezancev poleg podatkov o doseženih prihrankih energije in ukrepih, s katerimi so bili prihranki realizirani, zahteva tudi podatke o zmanjšanju izpustov CO₂ po posameznem ukrepu

in o morebitnem povečanju rabe obnovljivih virov energije. S to obvezo se tudi izpolnjujejo cilji prenovljene direktive, ki od članic zahteva bolj podrobne podatke o povezavi med doseženimi prihranki energije in izpustih CO₂ ter večji rabi obnovljivih virov energije. Poleg navedenega velja tudi izpostaviti, da je bila marca 2017 uveljavljena sprememba Pravilnika o metodah za določanje prihrankov energije, v katerem so prenovljene nekatere metode za prihranke po posameznih ukrepih ter tudi dodane nove metode. Tudi na ravni Evropske unije je ugotovljeno, da je kar 86 % vseh doseženih prihrankov energije rizičnih glede na zastavljene metodologije izračunov, zato so države članice pozvane k spremembam nacionalnih metodologij [5].

Zaključek

Prvo poročanje o uspešnosti doseganja ciljev učinkovite rabe energije na podlagi prenovljenega sistema doseganja ciljev kaže, da Slovenija delno dosega zastavljene cilje. V okviru sheme so uspešni predvsem zavezanci, ki niso samo dosegli svojih obveznih ciljev, temveč so jih celo preseгли. Na drugi strani pa niso doseženi cilji prihranka energije z izvedenimi alternativnimi ukrepi, saj se količina prihranjene energije z izvedenimi alternativnimi ukrepi iz leta v leto celo manjša. Spremembe v prenovljeni direktivi kakor tudi spremembe v okviru poročanja o doseženih prihrankih v Sloveniji želijo spodbuditi zanimanje za alternativne ukrepe ter tudi omogočiti možnosti doseganja ciljev, zastavljenih tako v okviru politike energetske učinkovitosti kot tudi politike v boju proti podnebnim spremembam.

Literatura

- [1] POROČANJE O IZVAJANJU AN URE 2020 za leto 2015, 2016. Ministrstvo za infrastrukturo.
- [2] Predlog o spremembi direktive o energetske učinkovitosti.
- [3] European Commission presents Energy Winter Package 2016.
- [4] Evaluation of Articles 6 and 7 of the Energy efficiency directive.
- [5] Rosenow, J., Fawcett, T., Leguijt, C., Pató, Z. 2016. Evaluating the Implementation of Article 7 of the Energy Efficiency Directive.
- [6] Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015.
- [7] <http://www.esvet.si/energetska-oskrba-slovenije/kljucni-projekti-ukrepi/ucinkovita-raba-energije>

